

Серыя «У дапамогу педагогу» заснавана ў 1995 годзе

Навукова-метадычны часопіс

Выдаецца з IV квартала 1995 года

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі

№ 640 ад 04.09.2009, выдадзенае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь

Выходзіць штомесяц з II паўгоддзя 2005 года

№ 4(222)•2020

красавік

БЕЛАРУСКАЯ МОВА І ЛІТАРАТУРА

Рэдакцыйная калегія

Галоўны рэдактар

Алесь Іванавіч БЕЛЬСКІ, *доктар філалагічных навук, прафесар*

Першы намеснік галоўнага рэдактара

В. І. ІЎЧАНКАЎ, *доктар філалагічных навук, прафесар*

Намеснік галоўнага рэдактара

І. У. БУЛАЎКІНА, *галоўны спецыяліст*

упраўлення агульнай сярэдняй адукацыі

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь

А. У. БЕЛЬСКАЯ, *адказны сакратар*

Р. А. БАРАВІКОВА, *лаўрэат Дзяржаўнай*

прэміі Рэспублікі Беларусь

Г. М. ВАЛОЧКА, *доктар педагагічных навук, прафесар*

Л. М. ГАМЕЗА, *доктар педагагічных навук, дацэнт*

М. В. ЖУКОВІЧ, *дырэктар сярэдняй школы № 1*

імя В. Х. Галаўко г. Бяроза

В. У. ЗЕЛЯНКО, *доктар педагагічных навук, дацэнт*

Я. В. ЕСІС, *настаўнік вышэйшай катэгорыі*

сярэдняй школы № 16 г. Мазыра

Т. У. ЛОГІНАВА, *начальнік аддзела*

метадычнага забеспячэння гуманітарнай адукацыі

Нацыянальнага інстытута адукацыі

А. А. ЛУКАШАНЕЦ, *доктар філалагічных навук,*

прафесар, акадэмік НАН Беларусі

А. М. МАКАРЭВІЧ, *доктар філалагічных навук, дацэнт*

Т. І. МАРОЗ, *кандыдат педагагічных навук, дацэнт*

М. І. НАВУМЧЫК, *настаўнік-метадыст,*

намеснік дырэктара па вучэбна-метадычнай рабоце

Маларыцкай раённай гімназіі

Ж. В. НЕКРАШЭВІЧ-КАРОТКАЯ, *доктар філалагічных*

навук, дацэнт

З. І. ПАДЛІПСКАЯ, *член праўлення*

Саюза пісьменнікаў Беларусі

А. К. ПЕКАЧ, *настаўнік-метадыст ліцэя № 2 г. Мінска*

В. У. ПРАСКАЛОВІЧ, *доктар педагагічных навук, дацэнт*

М. Р. ПРЫГОДЗІЧ, *доктар філалагічных навук, прафесар*

Т. М. ПУЧЫНСКАЯ, *кандыдат педагагічных навук,*

дацэнт

С. Л. РУМЯНЦАВА, *настаўнік-метадыст*

сярэдняй школы № 15 г. Наваполацка

А. В. РУЦКАЯ, *заслужаная настаўніца Беларусі*

Н. С. СТАРЖЫНСКАЯ, *доктар педагагічных навук,*

прафесар

Г. І. ШМАЯНКОВА, *настаўніца вышэйшай катэгорыі,*

намеснік дырэктара па вучэбнай рабоце сярэдняй

школы № 27 г. Магілёва

І. Ф. ШТЭЙНЕР, *доктар філалагічных навук, прафесар*

Заснавальнік і выдавец —

РУП «Выдавецтва «Адукацыя і выхаванне»

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь

Вул. Будзённая, 21, 220070, г. Мінск

тэл.: (017) 297-93-20 (адк. сакратар)

тэл.: (017) 297-93-22 (аддз. маркетынгу)

факс: (017) 297-91-49.

E-mail: belmova@aiv.by (часопіс),

aiv@aiv.by (выдавецтва), <http://www.aiv.by>

БЕЛАРУСКАЯ МОВА І ЛІТАРАТУРА

Міністэрства адукацыі інфармуе

- 3 Аб выніках заключнага этапу IX Рэспубліканскага конкурсу работ даследчага характару (канферэнцыі) вучняў па вучэбных прадметах «Беларуская мова» і «Беларуская літаратура» ў 2020 годзе. *Падрыхтавала І. У. Булаўкіна*

Запрашаем на ўрок

- 6 *Скрыпчанка І. М.* Аповяданне Міхася Зарэмбы «Арэжавы Спас» (урок дадатковага чытання ў V класе)
- 10 *Церах В. П.* Алена Васілевіч. Аповяданне «Сябры» (VI клас)
- 14 *Спірчонак В. В.* Агульнаўжывальныя словы і словы абмежаванага ўжытку. Дыялектныя словы (V клас)
- 20 *Дуброўка Т. М.* Запазычаныя словы ў беларускай мове (V клас)
- 22 *Рабцэвіч М. В.* Падагульненне і сістэматызацыя ведаў па тэме «Займеннік» (VI клас)
- 25 *Ільінова Т. Ю.* Падагульненне і сістэматызацыя ведаў па тэме «Дзеяслоў» (VII клас)
- 28 *Дайнека Т. У.* Часціцы *не, ні, іх* адрозненне (VII клас)

Методыка і вопыт

- 31 *Навумчык М. І.* Лекцыя-практыкум «Кросэнс на ўроках беларускай літаратуры»
- 38 *Зелянко С. В.* Новая і ўстарэлая лексіка ў беларускай мове (дапаможныя матэрыялы для настаўніка)

Рыхтуемца да тэсціравання

- 43 *Васілевіч С. Л.* Вучэбна-трэніровачныя тэсты па беларускай мове: комплекснае заданне № 84
- 47 *Лойша Т. В.* Міні-практыкум па беларускім сінтаксісе і пунктуацыі: тэставыя заданні

Пазакласная работа

- 53 *Казачэнка І. Р.* Слоўнікі — сябры і дарадцы (заняткі ў гуртку юных лінгвістаў, V клас)
- 55 *Шчасюк І. І.* «Зліваюцца гукі ў словы...»: гульня-віктарына для вучняў V—VII класаў
- 58 *Грушэцкая Т. В., Тыльковіч В. Ю.* Ваенная тэма ў мастацкай літаратуры: літаратурная гасцёўня для вучняў VII—XI класаў

Займальны матэрыял

- 64 Аляксей Пысін: жыццё і творчасць: крыжаванка. *Склала Л. М. Балыева*

На **другой старонцы вокладкі** — партрэт Віктара Казько (нар. у 1940 г.). *Мастак А. Ю. Прынькова.*

На **трэцяй старонцы вокладкі** — фотаздымкі мемарыяльнай дошкі ў гонар Уладзіміра Дубоўкі на будынку Пастаўскай дзіцячай бібліятэкі імя У. Дубоўкі (адкрыта ў 2010 годзе; барэльеф выканаў скульптар Алесь Шатэрнік), памятнага каменя ў гонар Уладзіміра Дубоўкі пры ўездзе ў вёску Агароднікі Пастаўскага раёна (усталяваны ў 2018 годзе). *Фотаздымак дошкі забяспечаны Пастаўскай дзіцячай бібліятэкай імя У. Дубоўкі; аўтар фотаздымка каменя Н. С. Налей.*

Дасылаючы матэрыялы для публікацыі ў нашым часопісе, аўтары тым самым перадаюць выдаўцу невыключныя маёмасныя правы на ўзнаўленне, распаўсюджванне, паведамленне для ўсеагульнага ведама і іншыя магчымыя спосабы выкарыстання твора без абмежавання тэрыторыі распаўсюджвання (у тым ліку ў электроннай версіі часопіса).

Рэдактары *А. У. Бельская, В. Д. Дзяруга.* Карэктар *А. У. Бельская.* Камп'ютарны набор *А. У. Бельскай, І. М. Кузьмянковай.* Макет і вёрстка *І. М. Кузьмянковай.*

Выхад у свет 29.04.2020. Фармат 60×84¹/₈. Папера афсетная. Друк афсетны. Ум. друк. арк. 7,44. Ул.-выд. арк. 7,44. Тыраж 1367 экз. Заказ 39. Цана свабодная.

Адрас рэдакцыі часопіса «Беларуская мова і літаратура»: Вул. Будзённага, 21, 220070, г. Мінск, тэл.: 297-93-20.

Надрукавана ў таварыстве з абмежаванай адказнасцю «СУГАРТ».

ЛП № 02330/427 ад 17.12.2012. Вул. Кнорына, д. 50, корп. 8, каб. 305, 220103, г. Мінск